

अनुसूचित जमाती प्रवर्गातून नियुक्त झालेल्या तथापि जात प्रमाणपत्र सादर न करू शकलेल्या पोलीस विभागातील पोलीस महासंचालक, म.रा. मुंबई यांच्या अधिपत्याखालील घटकांचे आस्थापनेवर अधिसंख्य पदे निर्माण करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

गृह विभाग

शासन निर्णय, क्रमांक : संकिर्ण- ०७२५/प्र.क्र.३१५/पोल-५ब

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

दिनांक : १४ जुलै, २०२५

- संदर्भ :** १. सामान्य प्रशासन विभाग, शासन निर्णय क्र. बीसीसी-२०१८/प्र.क्र.३०८/१६-ब, दि. २१.१२.२०१९.
२. सामान्य प्रशासन विभाग, शासन निर्णय क्र. बीसीसी-२०२०/प्र.क्र.१८७/१६-ब दि.३०.६.२०२०
३. सामान्य प्रशासन विभाग, शासन निर्णय क्र. बीसीसी-२०१९/प्र.क्र.५८१/१६-ब, दि.१४.१२.२०२२
४. सामान्य प्रशासन विभाग, शासन निर्णय क्र.बीसीसी-११२३/प्र.क्र.२९/आरक्षण२, दि.४.१०.२०२४
५. पोलीस महासंचालक, म.रा. मुंबई यांचे कार्यालयाचे जा.क्र. पोमसं/६-अ/मा.व.क./अ.ज.
अधिकारी- कर्मचारी/ कार्यवाही/२२/२०१९, दि.०८.०१.२०२५, दि. ०७.०४.२०२५ व
दि.१७.०६.२०२५ चा प्रस्ताव.

प्रस्तावना :-

सामान्य प्रशासन विभाग, शासन निर्णय क्र. बीसीसी-२०१८/प्र.क्र.३०८/१६-ब, दि. २१.१२.२०१९ अन्वये मा.सर्वोच्च न्यायालयाने सिव्हील अपील क्र. ८९८२/२०१५ (चेअरमेन अॅन्ड मॅनेजिंग डायरेक्टर, एफसीआय आणि इतर विरुद्ध जगदीश बालाराम बहिरा व इतर) व इतर याचिका यामध्ये दि. ६ जुलै, २०१७ रोजी मागास जातींना असलेल्या आरक्षणाच्या आधारे शासकीय सेवेत दाखल झालेल्या व त्यानंतर जातीचे दावे अवैध ठरलेल्या व्यक्तींना शासकीय सेवेत संरक्षण देय ठरत नाही. या निर्णयाची अंमलबजावणी करण्यासाठी व मा.उच्च न्यायालय, मुंबई खंडपीठ नागपूर यांनी रिट याचिका क्र. ३१४०/२०१८ मध्ये दि. २८.०९.२०१८ च्या आदेशान्वये मा.सर्वोच्च न्यायालयाच्या आदेशानुसार दि. ३१.१२.२०१९ पर्यंत कार्यवाही करण्याचे आदेश दिले असल्याने अशा अधिकारी/कर्मचारी यांना अधिसंख्य पदावर वर्ग करण्याची कार्यवाही करण्याची सूचना दिली आहे. त्याप्रमाणे गृह विभागाच्या अधिनस्त पोलीस महासंचालक, म.रा. मुंबई यांचे कार्यालय व अधिनस्त आस्थापनेवर अधिसंख्य पदे निर्माण करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

सामान्य प्रशासन विभाग, शासन निर्णय क्र. बीसीसी २०२०/प्र.क्र.१८७/अ१६-ब, दि. ३०.०६.२०२० अन्वये मा.सर्वोच्च न्यायालयाचे सिव्हील अपिल क्र. ८९२८/२०१५ व इतर याचिका यामध्ये दि. ०६.०७.२०१७ रोजी दिलेल्या निर्णयाची व मा.उच्च न्यायालय, मुंबई खंडपीठ नागपूर यांनी रिट याचिका क्र. ३१४०/२०१८ मध्ये दि. २८.०९.२०१८ च्या निर्णयाची अंमलबजावणी करण्याकरिता “अधिसंख्य पदे”

निर्माण करण्याचे अधिकार प्रशासकीय विभागांना देण्यात आले आहेत. राज्य पोलीस विभागातील पोलीस महासंचालक, म.रा. मुंबई यांच्या कार्यालयाच्या अधिपत्याखालील कोष्टकात नमूद केलेले अनुसूचित जमाती जात प्रमाणपत्र अवैध ठरलेल्या व सद्यःस्थितीत कार्यरत असणाऱ्या सोबत जोडलेल्या यादीनुसार एकूण १६८ अधिसंख्य पदे संबंधित कार्यालयाच्या आस्थापनेवर ११ महिन्यांच्या कालावधीसाठी निर्माण करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

अ.क्र.	घटक	पोलीस शिपाई गट-क	पोलीस नाईक गट-क	पोलीस हवालदार गट-क	स. पो उप नि. गट-क	पोलीस उप निरीक्षक गट-क	सहायक पोलीस निरीक्षक गट-ब	पोलीस निरीक्षक गट-अ	लिपीक गट-क	कार्यालयीन शिपाई (गट ड)	एकूण पदे
१.	पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई	०	०	०	०	१५	१	१	०	०	१७
२.	पोलीस महासंचालक यांचे शहर लिपिक संवर्ग, महाराष्ट्र राज्य	०	०	०	०	०	०	०	२	०	२
३.	पोलीस महासंचालक यांचे जिल्हा व मुफसल लिपिक संवर्ग, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई	०	०	०	०	०	०	०	६	९	१५
४.	पोलीस अधीक्षक, अमरावती शहर	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१
५.	पोलीस अधीक्षक, ठाणे शहर	२	२	१	०	०	०	०	०	०	५
६.	पोलीस आयुक्त, नागपूर शहर	१०	०	०	०	०	०	०	०	०	१०
७.	पोलीस आयुक्त, छ. संभाजीनगर शहर	१०	५	११	१	०	०	०	०	०	२७
८.	पोलीस आयुक्त, मिरा भाईंदर, वसई विरार	३	०	१	०	०	०	०	०	०	४
९.	पोलीस आयुक्त, सोलापूर शहर	१	०	०	०	०	०	०	०	०	१
१०.	पोलीस आयुक्त, लोहमार्ग, मुंबई	२२	३	२	०	०	०	०	०	०	२७
११.	पोलीस अधीक्षक, रायगड	०	०	१	०	०	०	०	०	०	१
१२.	पोलीस अधीक्षक, रत्नागिरी	०	०	१	०	०	०	०	०	०	१

अ.क्र.	घटक	पोलीस शिपाई गट-क	पोलीस नाईक गट-क	पोलीस हवालदार गट-क	स. पो उप नि. गट-क	पोलीस उप निरीक्षक गट-क	सहायक पोलीस निरीक्षक गट-ब	पोलीस निरीक्षक गट-अ	लिपीक गट-क	कार्यालयीन शिपाई (गट ड)	एकूण पदे
१३.	पोलीस अधीक्षक, नाशिक ग्रामीण	२	३	१	०	०	०	०	०	०	६
१४.	पोलीस अधीक्षक, जळगांव	४	०	५	०	०	०	०	०	०	९
१५.	पोलीस अधीक्षक, नंदुरबार	०	०	१	०	०	०	०	०	०	१
१६.	पोलीस अधीक्षक, नांदेड	१	०	०	०	०	०	०	०	०	१
१७.	पोलीस अधीक्षक, बीड	११	०	०	२	०	०	०	०	०	१३
१८.	पोलीस अधीक्षक, बुलढाणा	१६	०	४	१	०	०	०	०	०	२१
१९.	पोलीस अधीक्षक, धाराशिव	१	०	०	०	०	०	०	०	०	१
२०.	समादेशक, रारापोबल गट क्र.३, जालना	१	०	०	०	०	०	०	०	०	१
२१.	समादेशक, रारापोबल गट क्र.५, दौंड	१	०	०	०	०	०	०	०	०	१
२२.	समादेशक, रारापोबल गट क्र.९, अमरावती	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१
२३.	समादेशक, भा.रा.ब.३, रारापोबल गट क्र.१६, कोल्हापूर	२	०	०	०	०	०	०	०	०	२
	एकूण	८७	१३	२८	६	१५	१	१	८	९	१६८

२. उपरोक्त परिच्छेदात नमूद अधिसंख्य पदावर सेवा वर्ग करावयाच्या कर्मचाऱ्यांची कार्यालयनिहाय यादी पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई कार्यालयाच्या वेबसाईटवर प्रसिध्द करण्याची कार्यवाही संबंधितांनी स्वतंत्रपणे करण्यात यावी.

३. ज्या अधिकारी/कर्मचारी यांचे अनुसूचित जमातीचे जात प्रमाणपत्र अवैध ठरविण्याच्या जात पडताळणी समितीच्या निर्णयाच्या विरोधात मा. न्यायालयामध्ये याचिका प्रलंबित असतील अशा प्रकरणी सामान्य प्रशासन विभाग/१६-ब यांचे शासन निर्णय दि. २१.१२.२०१९ मधील ३ (क) येथील सुचनेनुसार संबंधित कार्यालयाने मा.सर्वोच्च न्यायालयाचे दि.०६.०७.२०१७ चे आदेश संबंधित न्यायालयाच्या निदर्शनास आणून अशी प्रकरणे तात्काळ निकाली काढण्यासाठी आवश्यक ती कार्यवाही करावी. तद्नंतर सदर कर्मचारी यांच्या सेवा अधिसंख्य पदावर वर्ग करण्याबाबत आदेश निर्गमित करण्यात येतील. तसेच, या यादीतील ज्या कर्मचाऱ्यांची सेवा अधिसंख्य पदावर वर्ग करण्याबाबत / न करण्याबाबत मा. न्यायाधिकरण अथवा मा. न्यायालयांचे विवक्षित असे काही आदेश असतील अशा प्रकरणी प्रकरणनिहाय

वस्तुस्थिती तपासून मा. न्यायाधिकरण अथवा मा. न्यायालयाच्या आदेशानुसार पुढील कार्यवाही करण्याची जबाबदारी संबंधित कार्यालयाची राहिल, अशा प्रकरणी हे आदेश लागू नसतील.

४. अधिसंख्य पदावर सेवा वर्ग करण्यात आलेले अधिकारी/कर्मचारी यांचे अधिसंख्य पद, त्यांना अधिसंख्य पदावर वर्ग केल्याच्या दिनांकापासून ११ महिन्यांकरिता किंवा ते सेवेत राहिले असते तर ते ज्या दिनांकाला सेवानिवृत्त झाले असते त्या दिनांकापर्यंत यापैकी जे आधी घडेल तोपर्यंत अस्तित्वात राहिल. अशी तरतूद शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, दि.२१.१२.२०१९ मध्ये आहे. तदनंतर, शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, दि.१४.१२.२०२२ मधील अ.क्र.२ नुसार अधिसंख्य पदावर कार्यरत शासकीय अधिकारी व कर्मचारी यांना मानवतावादी दृष्टीकोनातून व त्यांनी केलेल्या सेवेचा विचार करून १ दिवसाचा तांत्रिक खंड देऊन पुन्हा ११ महिन्यांच्या कालावधीकरीता त्यांच्या सेवा सेवानिवृत्तीच्या दिनांकापर्यंत सुरु ठेवाव्यात, अशी तरतूद करण्यात आली आहे.

५. अधिसंख्य पदावर वर्ग केलेल्या अधिकारी/कर्मचाऱ्यांचा प्रत्येक ११ महिन्यांच्या सेवेनंतरचा ०१ दिवसाचा तांत्रिक खंड सामान्य प्रशासन विभाग, शासन निर्णय, दि.०४ ऑक्टोबर, २०२४ मधील तरतुदीनुसार सर्व सेवा विषयक (पदोन्नती व अनुकंपा धोरण वगळून) व सेवा निवृत्ती विषयक लाभांसाठी क्षमापित करण्यात येत आहे.

६. अधिसंख्य पदावरील अधिकारी/कर्मचारी पदोन्नतीस पात्र नसल्याने त्यांना सेवांतर्गत आश्वासित प्रगती योजनेचा लाभ अनुज्ञेय होणार नाही. अधिसंख्य पद निर्माण करण्याच्या अनुषंगाने सामान्य प्रशासन विभागामार्फत निर्गमित करण्यात आलेल्या सर्व शासन निर्णयांमधील सर्व अटी व शर्तीचे पालन करण्यात यावे.

७. सदरचे आदेश सामान्य प्रशासन विभाग, शासन निर्णय क्र. बीसीसी-२०१८/प्र.क्र.३०८/१६-ब, दि. २१.१२.२०१९ मधील तरतुदीनुसार व सामान्य प्रशासन विभाग, शासन निर्णय क्र. बीसीसी-२०२०/प्र.क्र.१८७अ/१६-ब दि. ३०.०६.२०२० अन्वये विभागास प्रदान करण्यात आलेल्या प्राधिकारान्वये हा शासन निर्णय निर्गमित करण्यात येत आहे.

८. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२५०७१४१७५१२३०७२९ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नावाने

(सुग्रिव धपाटे)
सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. पोलीस महासंचालक, म.रा. मुंबई.

२. सर्व पोलीस आयुक्त/पोलीस अधिक्षक/समादेशक
३. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र -१/२, मुंबई/नागपूर
४. अधिदान व लेखाधिकारी, मुंबई.
५. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी
६. उपसचिव (१६-ब), सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
७. निवडनस्ती.